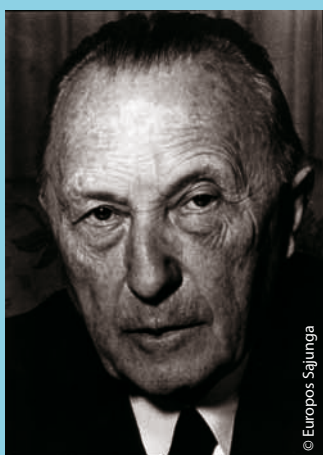

Konradas Adenaueris. Pragmatiškas demokratas ir nenuilstantis vienytojas

Konradas Adenaueris
(Konrad Adenauer) 1876 – 1967 m.

Konradas Adenaueris buvo pirmasis Vokietijos Federacinės Respublikos kancleris, 1949–1963 m. vadovavęs sukurta naujai valstybei. Jis labiau nei kuri nors kita asmenybė pakeitė pokario Vokietijos ir Europos istoriją.

K. Adenaueris, kaip daugelis kitų to meto politikų, jau po Pirmojo pasaulinio karo suvokė, kad ilgalaikę taiką galima pasiekti tik suvienijus Europą. Trečiojo Reicho laikotarpiu patirti išgyvenimai (naciai buvo pašalinę jį iš Kelno mero pareigų) šį įsitikinimą tik dar labiau sustiprino.

Per šešerius metus (1949–1955 m.) K. Adenaueris įgyvendino plataus masto užsienio politikos tikslus susieti Vokietijos ateitį su Vakarų aljansu: 1951 m. Vokietija tapo Europos Tarybos nare, 1952 m. įsteigta Europos anglių ir plieno bendrija, o 1955 m. Vokietija įstojo į NATO.

Susitaikymas su Prancūzija buvo svarbiausias K. Adenauerio užsienio politikos uždavinys. Kartu su Prancūzijos Prezidentu Šarliu de Goliu (Charles de Gaulle) jis pakreipė istoriją kita linkme: 1963 m. buvusios didžiausios priešės Vokietija ir Prancūzija pasirašė draugystės sutartį. Tai buvo vienas svarbiausių Europos integracijos etapų.

Politinė veikla Vokietijoje

Konradas Adenaueris gimė 1876 m. sausio 5 d. katalikiškame Kelne. Jo šeima buvo nekilminga; namuose laikytasi tėvo nustatytos tvarkos ir drausmės. 1904 m. vedęs įtakingos Kelno šeimos dukterį, jis užmezgė ryšius su vietos politikais ir pats ėmėsi politinės veiklos. Puikiai naudodamasis savo, kaip politikos, talentu ir būdamas katalikiškos „Zentrum“ partijos nariu, jis sparčiai kopė karjeros laiptais ir 1917 m. tapo Kelno meru. Eidamas šias pareigas, jis, be kita ko, prisidėjo prie didelių projektų, kaip antai pirmojo Vokietijoje greitkelio tarp Kelno ir Bonos tiesimo, įgyvendinimo ir išgarsėjo kaip ryžtinga ir valinga asmenybė. K. Adenaueris vengė laikytis ekstremalių politinių įsitikinimų, kurie suviliojo tiek daug jo kartos atstovų, ir siekė savo bendrapiliečiams įdiegti stropumą, tvarką, krikščionišką moralę ir vertybes.

3-iojo dešimtmečio pabaigoje nacių partija pradėjo K. Adenauerio šmeižto kampaniją. Jis buvo kaltinamas nusistatymu prieš vokiečius, valstybės lėšų švaistymu ir prijautimu sionizmo judėjimui. Naciams atėjus į valdžią, 1933 m. K. Adenaueris atsisakė Hitlerio apsilankymo proga papuošti miestą svastikomis, todėl buvo atleistas iš tarnybos, o jo banko sąskaitos įšaldytos. Dabar jis neturėjo darbo, namų ir pajamų ir priklausė nuo savo draugų ir Bažnyčios geranoriškumo. Nors karo metais stengėsi nepatraukti į save dėmesio, vis dėlto buvo kelis kartus sulaukytas. 1944 m. po nenusisekusio bandymo nužudyti Hitlerį K. Adenaueris buvo įkalintas Brauveilerio kalėjime – liūdnai pagarsėjusiame gestapo kalėjime Kelne.

Po karo amerikiečiai grąžino K. Adenauerį į Kelno mero pareigas, bet Kelną perdavus britų okupacinei zonai britai netrukus pašalino jį iš jį. Taip K. Adenaueriui atsirado laiko atsidėti Krikščionių demokratų sąjungos (CDU), kurioje jis tikėjosi suvienyti vokiečius protestantus ir katalikus į vieną partiją, kūrimui. 1949 m. jis tapo pirmuoju Vokietijos Federacinės Respublikos (Vakarų Vokietijos) kancleriu. Iš pradžių manyta, kad K. Adenaueris kanclerio pareigas eis trumpai, nes jam tuo metu jau buvo 73 metai. Tačiau, nepaisant šios nuomonės, K. Adenaueris (pramintas Der Alte, t. y. seniu) šias pareigas ėjo dar 14 metų, taigi buvo ne tik jausias visų laikų Kelno meras, bet ir seniausias kancleris, kada nors vadovavęs Vokietijai. Jo vadovaujama Vakarų Vokietija tapo stabilia demokratine valstybe ir įtvirtino taikūs santykius su kaimyninėmis šalimis. Jam pavyko integruoti šalį į besiformuojančią euroatlantinę bendriją (NATO ir Europos ekonominio bendradarbiavimo organizaciją) ir taip atgauti tam tikrą Vakarų Vokietijos suverenitetą.

K. Adenaueris 1961 m. spaudžia ranką Šarliui de Goliui

Indėlis į Europos integraciją

Dėl Antrojo pasaulinio karo metais patirtų išgyvenimų K. Adenaueris tapo politiniu realistu. Jo požiūriui į Vokietijos vaidmenį Europoje didžiulę įtaką padarė du pasauliniai karai ir šimtmetį tvyrojęs priešiškus tarp Vokietijos ir Prancūzijos. Taigi jis daugiausia dėmesio skyrė bendradarbiavimo, kuris vyktų visoje Europoje, idėjos skleidimui.

K. Adenaueris buvo didelis Europos anglų ir plieno bendrijos, kuri įsteigta 1950 m. gegužės 9 d. paskelbtos Šumano deklaracijos pagrindu, taip pat vėlesnės, 1957 m. kovo mėn. pasirašytos, sutarties, kuria įsteigta Europos ekonominė bendrija, šalininkas.

K. Adenauerio požiūris į Europą buvo pagrįstas supratimu, kad norint užtikrinti ilgalaikę taiką ir stabilumą būtina suvienyti Europą. Dėl šios priežasties jis nenuilstamai siekė sutaikyti Vokietiją su jos buvusiais priešais, ypač Prancūzija. 1963 m. šis susitaikymas įtvirtintas Eliziejaus sutartimi, kuri dar vadinama Draugystės sutartimi. Šia sutartimi Vokietija ir Prancūzija sukūrė tvirtą santykių pagrindą ir nutraukė šimtmečius trukusią tarpusavio nesantaiką.

Pasinaudodamas savo, kaip politiko, talentu, ryžtu, pragmatizmu ir aiškiai įsivaizduodamas Vokietijos vaidmenį suvienytoje Europoje, K. Adenaueris užtikrino, kad Vokietija taptų laisva demokratine visuomene, kokia ji tebėra. Šiandien tai ne tik laikoma savaimė suprantamu dalyku, bet ir yra tvirtai įdiegta šiuolaikinėje Vokietijos visuomenėje.

Konradas Adenaueris yra vienas žymiausių veikėjų Europos istorijoje. Europos vienybę jis laikė svarbia ne tik taikai užtikrinti; jo nuomone, ji taip pat turėjo padėti grąžinti nacizmą išgyvenusią Vokietiją į tarptautinį gyvenimą. Europa nebūtų tokia, kokia šiandien pažįstame, jei nebūtų pasitikėjimo, kurį jis kitose Europos valstybėse sužadino įgyvendindamas savo nuoseklią užsienio politiką. Jo tėvynainiai vokiečiai ir dabar pripažįsta jo laimėjimus – pavyzdžiui, 2003 m. jie išrinko jį iškiliausiu visų laikų vokiečiu.